

TAHSİN NAHİT VE ŞİİRİ

Araş. Gör. Nurullah ÇETİN

Fecr-i Atî edebî topluluğu (1909-1912) içinde yer alan Tahsin Nahit, 1887 yılında İstanbul'da doğdu. Gülhane Askerî Rüşdiyesi öğretmenlerinden Yarbay Âsaf Bey'in oğlu, Düyûn-ı Umûmiyye muhasebecilerinden Mesud Bey'in anne tarafından torunu ve Faik Üstün İdman'ın yeğenidir. Eğitim ve öğrenimini Soğuk Çeşme Askerî Rüşdiyesi, Galatasaray Sultanîsi ve Hukuk Mektebi gibi okullarda sürdürmüştür. Ancak Galatasaray Sultanîsi ve Hukuk Mektebini bitirmeden yarıda bırakarak ayrılmıştır.

Bir ara Birinci Dünya Savaşı sıralarında iâşe müfettişliği görevinde bulunmuşsa da, memuriyette fazla çalışmamış ve varlıklı bir aileye mensup olduğundan, kendisini bütünüyle edebiyat çalışmalarına vermiştir.

Okul yıllarında kuvvetli pazularıyla ve güçlü yapısıyla jimnastikte, bisiklete binmede ve futbolda oldukça başarılı olan Tahsin Nahit, edebiyat dersinde de kendi sınıfı içinde sıvırılmış bir öğrencidir. Fiziksel olarak sportmen yapılı olmasına rağmen, ruhsal yapı bakımından oldukça hassas, zarif, ince, saf ve masum bir karaktere sahiptir. Fedakârlığı, arkadaş ve dost severliği, efendiliği ve iyi niyetiyle belirgin bir kişiliğe sahiptir.

Her türlü olayların onun hassas ruhunda derin etkilere sebep olması, romantikliği, sevmeye ve sevilme konusunda heyecanlarının ve kalbî titreşimlerinin oldukça kabarık oluşu, onun şiirini anlamamızda birer ipucu niteliğindedir¹. Ayrıca onun hayatında ve sanatçı duyarlığında Büyükkada önemli bir yer tutmaktadır. Büyükkada'da geceleri mehtabı çamlıktan sey-

1. Rifât Necdet Evrimer, *Fecr-i Atî Şairleri, Mehmet Behçet ve Tahsin Nahit*, İnkılap Kitapevi, İstanbul 1961, s. 51-54.

Kenan Akyüz, *Batı Tesirinde Türk Şiiri Antolojisi*, İnkılap Kitabevi, İstanbul 1986., s.627

İbrahim Alaattin Gövsa, *Türk Meşhurları Ansiklopedisi, Yedigün* Neşriyatı
İbnülemin Mahmut Kemal İnal, *Son Asır Türk Şairleri*, Orhanbey Matbaası, İstanbul 1930, s. 1883.

Bursalı Mehmet Tahir, *Osmanlı Müellifleri*, C. 3, Matbaa-i Amire, İstanbul 1342, s. 473.

Faruk Nafiz, "Tahsin Nahit Öldü", *Nedim*, 15 Mayıs 1335, S.16. C.2, s. 248.

retmesi, ada sahillerinde dolaşıp denizde beyaz perilerin yüzdüğünü tahayyül etmesi, onun şiirine önemli ölçüde ilham kaynağı olmuştur².

Ne var ki Tahsin Nahit, oldukça genç sayılabilecek bir yaşta; otuz iki yaşında, önce boğazından hastalanmış ve sonra da zatürreeye tutularak Nisan 1919'da ölmüştür. Kabri çok sevdiği Büyükkada mezarlığındadır.

Aynı zamanda oyun yazarı da olan Tahsin Nahit, ilk şiirlerini Tahsin Nahide adıyla 1905 yılında Selânik'te yayınlanan *Çocuk Bahçesi* dergisinde yayımlamıştır. Bunlar arasında "Fener", "Küçüklere Bayram Hediyesi", "Gecelerin İlhamı", "Sabâh-ı Bahar" ve "Takdîr-i Perîşân" gibi şiirleri bulunmaktadır. Şiirlerinin bir kısmını *Rûh-ı Bî-Kayd* (1326) adlı kitapta toplamıştır. Ancak bu kitabında yer almayan şiirleri *Servet-i Fünûn*, *Şair Nedim*, *Muhît*, *Resimli Kitap* ve *Büyük Mecmua* gibi dergilerde dağınık halde bulunmaktadır.

Son şiirlerini 1918 yılında "Tahmis-i Gazel-i Yahya Kemâl" adıyla *Şâir* ve 1919 yılında "Tahmis-i Gazel-i Cenâb-ı Nedim" adıyla da *Şâir Nedim* dergilerinde yayımlamıştır.

Tahsin Nahit'in şair kişiliğinin oluşumunda bazı etkenler rol oynamıştır. Bunlar, batılı; özellikle Fransız sanatçıları ve Türk edebiyatçılarıdır. Kitabında bazı şiirlerinin arasına birtakım Fransız şairlerinden alıntılar yapmıştır. Örneğin, "Aşk" adlı bölümünün başına Andre Chenier'den iki dize³, "Dua-yı Ramazan" şiirinin başına Lamartine'den üç dize⁴, "Serâb-ı Müstakbel" adlı bölümünün başına Edmond Rostand'dan dört dize⁵ almak suretiyle bu sanatçılara olan hayranlık ve takdirlerini bildirmiş oluyordu. Dolayısıyla biz de onun bu sanatçılardan ister istemez beslendiği ve etkilendiği sonucuna varıyoruz.

Fuzulî, Nedim, Tevfik Fikret ve Yahya Kemâl gibi şairlerden de etkilenmiş olan Tahsin Nahit, en çok Ahmet Haşim'in etkisinde kalmıştır.

Tahsin Nahit, genel olarak soyut anlamda "şiir" kavramı, şiiri ve şair olarak kişiliğiyle ilgili bazı değerlendirmelerde de bulunmuştur. Şairin bu konulardaki düşüncelerini en belirgin olarak "Şiir" ve "İdeal" adlı şiirlerinde bulabiliyoruz. Şair, "Şiir" adlı şiirinde şiir sanatı için bazı tanımlar getiriyor. Ona göre şiir, zavallı bir hülyâ ve âdeta sevimli bir rüyâdır. Hatta bazı şiirler, öyle ağıltıcıdır ki büsbütün veremli birer sevdâdır.

2. Halit Fahri Ozansoy, *Edebiyatçılar Çevremde*, Sümerbank Kültür Yayınları, Ankara 1970, s. 108.

3. Tahsin Nahit, *Rûh-ı Bî-Kayd*, Tanin Matbaası, İstanbul 1326, s. 33.

4. A.g.e., s. 47.

5. A.g.e., s. 83.

Ona göre şiirimiz kadınla özdeşleşmiş bir durumdadır. Bu durumda onun menekşe gözleri ufkun derinliğinde güler, karanfil ağzı da yeni tarzda şiirler söyler. Ve bunları kalbimiz dinlerken kalem de bütün o gözlerin derinliğinde titreyen sırrı arkatır⁶.

Görüldüğü gibi şair, şiiri salt kadınsı-bir duygululuk ve hassas bir duygusallık çerçevesinde algılama eğilimi göstermekte ve onu bireysel duygulanımların ifade aracı olarak sunmaktadır. Dolayısıyla şiire sosyal ve felsefi boyut hemen hemen hiç yüklenmemektedir. Bu da şüphesiz içinde bulunduğu Fecr-i Atî şairler topluluğunun "sanat şahsî ve muhteremdir" ilkesine bağlı olan "sanat sanat içindir" anlayışının bir sonucudur.

Tahsin Nahit, "İdeal" adlı şiirinde de şair kişiliğinin oluşum aşamalarından söz etmektedir. Şair, hayatını his ve hayâline vakfetmiş olup, âlemin güzelliklerinin heykelini yapmaya çalışmıştır. O sanatın bu eşsiz güzelliğini ortaya koyabilmek için Çerkes kadınlarındaki dilber endamı, Parisli bir güzel kızın şûh tavırlarıyla birleştirmiş ve ortaya çıkan bu güzelliği süslemek için hayâlini onda yoğunlaştırmıştır.

Şair, böyle ideal, güzel bir kadını öyle tasvir ediyor ki onun güzelliğinde âdeta sanatı, bir dehâ şeklinde görünmüştür. Fakat buna rağmen yine de eksik bir şeyler kalmıştır. On yıl gelişim gösterme özeniyle bu eksikliğin ne olduğunu araştırmaya çalışmış, sonuçta eksik olanın kusursuz güzellikte bir kadının karşısında, güzelliklere dayanamayıp ağlayan bir ruh olduğunu belirtir⁷.

Bütün bunlardan anlaşılıyor ki şair, şiir ve sanatın sonuçta obje-süje bütünleşmesi, yani dış dünyadaki güzelliklerin insanın iç dünyasında, ruhunda yankı bulması ve bunun ifadelendirilmesi sonucuna varmaktadır.

Tahsin Nahit'in şiirini biçim ve içerik olmak üzere iki kategoride incelemek ve özelliklerini belirlemek mümkündür:

A-Şekil Özellikleri

1-Ölçü ve Kafiye

Tahsin Nahit, genellikle şiirlerinin tümünde aruz ölçüsünü kullanmıştır. Yalnız "Koşma"⁸ adlı şiirini hece vezniyle yazmış olup, dizelerin hece sayısı on birdir (6+5).

Şair aruz vezninin en çok Dâire-i Mütenevvi'asının Bahr-ı Cedîd'inden Fe'ilâtün/Mefâ'ilün/Fe'ilün veznini kullanmıştır. Bunun yanında en fazla tercih ettiği vezinler arasında Dâire-i Muhtelif'e'den Bahr-i Müctes vezni olan Mefâ'ilün/Fe'ilâtün/Mefâ'ilün/Fe'ilün, Dâire-i Mu'telif'e'den

6. A.g.e., s. 124-125.

7. A.g.e., s. 7

8. Şair. C.I, S. 12, 27 Şubat 1919, s.180

Bahr-i Hezec vezni olan Mef ûlü/Mefâ'îlü/Mefâ'îlü/Fa'ûlün vezni yer almaktadır. Şair, şiirlerinde yaklaşık on bir civarında vezin çeşidi kullanmıştır.

Bundan başka Tahsin Nahit, bazı şiirlerinde vezinleri müzikal değerleri yönünden ele alarak vezin-konu bağlantısını da gözeterek aynı şiirde bir kaç vezin kullanma yoluna da gitmiştir. "Senden Uzak", "Kamerle" ve "Rûh-ı Mağdûr" gibi şiirleri buna örnek olarak gösterilebilir.

Sanatçı, şiirlerinde genellikle göz kafiyesine uymakla birlikte, bazan kulak kafiyesini de kullanmaktadır. "Ben" adlı şiirindeki:

"Yine bu devre-i ömrümde başlayıp sevdâ
Teheyycâtı nümâyândı rûh-ı safımda"⁹

"Neler, neler?! o zaman sevgilimle ülfet için
Serin ziyâları altında aylı bir gecenin,"¹⁰

"Sitârelerdeki enzâr-ı şîr-i rûhânî
Onun ukûs-ı nigâhıydı ruhuma sanki"¹¹

gibi beytleri buna örnek olarak gösterilebilir.

Göze göre kafiye zorunluluğunun ortadan kalkması ve kafiyenin ku-lağa göre de olabileceği düşüncesi, Tanzimat döneminde ortaya atılmış olup, daha sonraki şairler tarafından da benimsenmiştir.

2- Nazım Biçimleri ve Türleri

Tahsin Nahit, klâsik nazım biçimlerinden genellikle Mevnevî tarzı nazım biçimini tercih etmesinin yanında beşli bentlerle kurulan nazım biçimlerinden Tahmisi de kullanmıştır. Örneğin Nedim'in "gibi" redifli bir gazelini¹², Yahyâ Kemâl'in "Hâmid'e Gazel" adlı gazeliyle¹³, "Mâhurdan Gazel"ini¹⁴ tahmis etmiştir.

Şair, Batı kaynaklı nazım biçimlerinden en çok İtalyan edebiyatında ortaya çıkıp oradan Fransız edebiyatına ve dolayısıyla diğer Avrupa edebiyatlarına ve Türk edebiyatına geçen Sone nazım biçimini kullanmıştır. "Şiirlerim İçin", "Aşk", "Menekşe Gölge", "Demet", "Bârân-ı Rahmet", "Çiçekler Arasında" ve "Şâm-ı Bahâr" gibi şiirleri buna örnek olarak verilebilir.

9. Tahsin Nahit, *Rûh-ı Bî-Kayd*, Tanin Matbaası, İstanbul 1326, s. 13

10. A.g.e.,s. 13

11. A.g.c.s. 15

12. *Şair Nedim*, 16 Kânûn-ı Sâni 1919, S.1, s.7

13. *Şair*, 12 Kânûn-ı Evvel 1918, C.1, S. 1, s. 7

14. *Şair*, 26 Kânûn-ı Evvel 1918, C.1, S.3, s. 43

Sone, aşk konulu şiirler için uygun bir nazım biçimi olduğundan, Servet-i Fünûncular ve Fecr-i Aticiler bunu çok kullandılar. Tahsin Nahit, sonenin klâsik kafiye düzeninden farklı kafiye örgülerini de denemiştir. Örneğin "Aşk" adlı şiirinin kafiye düzeni şöyledir: aba-bcddc-dee-ffd.

Tahsin Nahit'in en çok bu nazım biçimini tercih etmesi anlamlıdır. Çünkü şairin duygu yüklü bireysel konulu şiirlerini ifade etmede, genellikle lirik şiirlere uygun olan sone, önemli ölçüde kolaylık sağlamıştır.

Şair müstezad nazım biçimini de denemiştir. Ancak bazan bu konuda serbest davranmıştır. Örneğin "Sabâh-ı Bahâr" adlı şiirinde müstezad-ı sūdâsiyye biçimini denemiştir. Ancak uzun mısralar, Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'ilün vezniyle yazılırken, kısa mısralar yani ziyâde mısralar, bazan Mefâ'ilün tefîlesiyle yazılırken bazan da Mefâ'ilün/Mefâ'ilün tef ileleriyle yazılmaktadır. Aynı şiir, müstezad biçimiyle başlamış olmasına rağmen beşli ve dörtlü bentlerle devam etmiştir. Bu da şairin nazım biçimi konusunda serbest davrandığını göstermektedir. Zaten o dönemde serbest müstezad biçimi ve serbest nazım yaygın biçimde kullanılmıştır. Kendisi de bazı şiirlerinin; örneğin *Rûh-ı Bî-Kayd* adlı şiir kitabının "Raks-ı Elhân" adlı bölümünün başına "serbest nazım" ifadesini koymuştur.

Tahsin Nahit, az da olsa halk şiiri nazım biçimi kullanmıştır. Örneğin Âşık edebiyatı nazım biçimlerinden koşmayla "Koşma" adında bir şiir yazmıştır.

Sanatçı, bazı şiirlerinde çapraz kafiyeyle sarma kafiyeyle birlikte kullanmıştır. "İdeal" adlı şiirinde bunu görmek mümkündür. Çoğu şiirinde de sarma kafiyeyle kullanmıştır.

Nazım türleri bakımından değerlendirdiğimizde Tahsin Nahit'in şiirinin genellikle lirik olduğunu görüyoruz. Daha sonra ikinci derecede ağırlıklı olarak pastoral şiir ve az da olsa epik şiir yazmıştır. Şairin didaktik türde hemen hemen hiçbir şiiri yoktur. Bu da Tahsin Nahit'in üyesi bulunduğu Fecr-i Atî edebî topluluğunun kuru didaktizme ve çıplak realizme karşı aldıkları sanatsal tavırlarının bir sonucudur. Zira Fecr-i Âtîciler, sembolizm ve empresyonizmden gelen müphemliği ve kapalılığı ifade biçimi olarak kullanmayı tercih etmişlerdir. Onlara göre önemli olan gözle görülen çıplak gerçeğin aynen yansıtılması ve fotoğrafik gerçekliklerinin tasvir edilmesi değil, onların sırlı bir perde altında, muhayyel bir dünya içinde sunulmasıdır.

Tahsin Nahit, dil anlayışı bakımından Servet-i Fünûn edebiyatında olduğu gibi konuşulan sade dilden çok, eski kelimelerin bolca kullanıldığı Osmanlıca'yı tercih etmiştir. Şair, genellikle tabii unsurlara esrarlı bir hava veren, onlara müphem duygulan yükleyen, yumuşak, romantik bir üslûp kullanır. Ancak duygularını derinleştiremediği için tahlilî üslûptan ziyade tasvîrî üslûba bağlı kalmıştır.

B- Şiirinin Muhtevası

Tahsin Nahit'in şiirlerinin muhtevasını aşk, kadın, tabiat, gece, ruh hassasiyeti ve güzellik duygusu gibi konular oluşturmaktadır. Bunlar, hemen hemen bütünüyle ferdî konulardır. Ancak şair az da olsa sosyal konularla da işlemiştir. Bazı edebiyat tarihçilerinin onun şiirini değerlendirirken "tamamiyle ferdî konuları işleyen şiirleri" yolunda devam eden yargılan doğru değildir. Örneğin *Rûh-ı Bî-Kayd* adlı kitabına almadığı ama *Resimli Kitap*¹⁵ dergisinde yayımlanan "10 Temmuz Takdîs Ede- lim" adlı şiirinde İkinci Meşrutiyeti kutlamakta ve bu olaydan yola çıkarak hürriyet, adalet, eşitlik, kardeşlik gibi sosyal kavramları irdelemektedir. Bir anda fecaatli, korkulu, azaplı bir rüyadan uyandıığımızı ve bu dört cenneti bir anda kazandığımızı ifade eder.

Hidayet sabahı olarak nitelendirdiği hürriyet için "oh!" çeker, vicdanlı vatandaşlarımızın şevk ile dolu olarak sadakat kucağını açtıklarını ve yüce bir duyguyla karşıladıklarını söylerken bunu saadet olarak değerlendirmektedir.

Ona göre hürriyet, hamiyetli, vicdanlı ve çalışkan alınlara saadet tacı koyacak ve bu milletle yükselecektir. Şair şiirini "on Temmuz takdis edelim ey koca millet" diye bitirmektedir.

Diğer yandan *Rûbab*¹⁶ dergisinde yayımlanan "Bulgaristan Müslümanlarına" adlı şiiri de sosyal konulu bir şiirdir. Bu şiirde şair; Balkan savaşlarında bulgarların müslümanlara yaptığı zulmü, baskıyı ve eziyeti dile getirmektedir. Yapılan, vahşet ve kinle ifade edilmektedir. Zayıflar vatansız birer sefil, şehitler mezardan uzak, köyler din düşmanları elinde harap kalmıştır. Topraklar düşmanla yerle bir olmuştur ve her dakika yüz bin âh edilmektedir.

Şanlı bayrağın altında toplanan erler ise, bir gün bunları kurtaracaklardır. O zaman o sefiller, altı yüz senedir şâni hiç azalmayan hilâl-i Os- mânî'nin ne olduğunu göreceklerdir. Zira o şanlı bayrağı düşman kanıyla biz boyadık. Şair, zalimleri "bizim uşaklanmızken", "domuz çobanları" gibi ifadelerle nitelendirmektedir.

Tahsin Nahide adıyla *Çocuk Bahçesi*¹⁷ dergisinde yayımlanan "Küçük- çüklere Bayram Hediyesi" adlı şiiri de çocukların bayram sevincini ve heyecanını dile getiren sosyal konulu bir şiiridir.

Ancak vurgulanması gerekir ki Tahsin Nahit'in şiirleri genellikle bireysel konulu şiirlerdir. Bunlar içinde de en çok aşk, sevgili ve tabiat ko-

15. *Resimli Kitap*, C.2,NO:10, 10 Temmuz 1325, s. 1056

16. *Rûbâb*, C.2, No: 41, 25 Teşrin-i Evvel 1328, s. 13

17. *Çocuk Bahçesi*, NO: 16, 5 Mayıs 1321, s. 13.

nularını işlemiştir. Şair aşkı, saf bir duygu planında santimental bir biçimde algılamıştır. Onun konu edindiği aşk, sevgiliden tamamen bağımsız, uzakta ve muhayyel duygulanımlar değil, zaman zaman özlenen, zaman zaman sevgiliyle birlikte oluşan doğan daha somut bir aşktır.

Tahsin Nahit, çocukluğundan itibaren aşkı duymaya başlamış ve onunla büyümüştür. Kendinden söz ettiği "Ben" adlı şiirinde kendisini sevda hastası, duygu dünyasını da kırık ve acıklı olarak nitelendirmektedir. Gençliğini derin ve sınırsız göğe karşı hüznle sarhoş bir halde hayâle vakfetmiştir. Henüz beş altı yaşında iken süt ninesinden bir âşığın heyecanlı ve kahramanca aşk hayatına ait bir efsane dinlemiştir. Muhayyilesi o masallarla dolmuştur. Pek küçükken böyle bir duyguyla büyüdüğünü belirtmektedir. Ve kendisini masallardaki kahramanla özdeşleştirir.

Oyunlarında hayalindeki rehber, daima şudur: Zavallı sevgilisini kaf dağındaki devler kapıp meçhul bir beldeye götürürler. Şair de mezâd maldan alınmış kılıçla devin sarayına gider ve kavga eder. İşte onun küçüklüğünde en büyük zevki bu türlü korkulu şeylerdir.

Şair çocukluk döneminde güzel bulduğu güleç, ince bir çehreyi duygularında süsleyerek ona sevimli bir melek şekli verir. Hayâlinde ideal bir sevgili biçimine koyduğu bu çehrenin aşkıyla saf gençliğini süsler. Ve devamla Tahsin Nahit'in bu şiirde aşk duygusunun oluşumunu buluyoruz.

Şair, aşkı tanımlarken onun ilâhî bir cilve, bu sefil, alçak yeryüzünün süsü, tek mutluluk rehberi ve mübarek bir âsûde perî olduğunu ifade eder. Evrenin bütün kanunları aşk önünde işlemez olur, hatta bu sefil hayata ebedî bir zevk ve lezzet gelir. Bütün dünya âşğın gözlerinde kaybolur. Âşık, başka bir dünyada korkusuz, doyuma ulaşmış ve özgürce yaşar. Orada artık emel filan yoktur. Aşka kendini teslim edenlerde bütün yücelikler ortaya çıkar¹⁸.

Tahsin Nahit, "Benim Ruhum" adlı şiirinde de hassas ruhunun güzellik duygusuyla dolu dolu oluşunu ve estetik hazlarla mutlu oluşunu dile getirmektedir. "Hazîn bir hasta" olarak nitelediği ruhunda şiir, nağme, resim, heykel, güzellik, derin ve yüce yıldızlar ve dolunay büyük etkilenimler doğurmaktadır. Uzaktan akseden bir mandolinden garip bir sarhoşluk duygusu hisseder. Veya bir resim seyrederken hayran ve çaresiz kalır ve hayâle dalar.

Büyük bir bahçeden geçerken bir kenarda dikili bir heykel görse ruhu büyük ve derin şeref duygusuyla dolar.

Şair, bazan da bir kadın, bir genç kızın masum, parlak bakışında, ruhen ve hissen yücelikler bulur ve bir anda büyük sevdalar doğar. Tahsin Nahit, bu şiirinde parlak, alevli bir güzelliğin kalbinde şiirsel etkisinin bir

18. Tahsin Nahit, *Rûh-ı Bî-Kayd*, Tanîn Matbaası, İstanbul 1326, s.35

anlık olduğunu, fakat bir an sonra en hakiki ve en yüce sevdanın tecellilerinin ruhunun ufkunun ıztıraplarının fezasında parladığını ifade eder. Dolayısıyla şair, bazı şiirlerinde ruhunun estetik duygulanımlarını terennüm etmiştir.

Görüldüğü gibi Tahsin Nahit, aşkı platonik düzlemde saf duyguların karşılığı olarak algılamakta, bayağı, cinsel ve tensel bazlarına pek değinmemektedir. Ayrıca aşkı, salt soyut bir duygu olarak iletmekten çok, onu Servet-i Fünûnculardan ve içinde bulunduğu Fecr-i Atî topluluğundan gelen hemen hemen ortak diyebileceğimiz bir dekor içinde sunmaktadır. Bu dekorun temel öğeleri şunlardır: Masum bir akşamda, esrarlı bir gecede, tenha, düşünceli uzanan kırlar içinde, yıldızların esrarlı bakışları altında garip bir hüznü olan hasta bir kadın ve ona şiirsel bir buluşma özlemiyle koşan âşık yaklaşır ve kondurduğu altın bir bûseyle bütün ufuklar birdenbire aydınlanır ve süslenir. Aşık kendisini bir ilâhenin şiirsel cennetinde buluverir. Âşık ve sevgili bir saniye böyle birbirlerine mütereddid bir şekilde bakışırlar¹⁹.

Tahsin Nahit, aşkı genellikle sakin ve güzel bir tabiat dekoru içinde sevgiliyle birlikte olma, el ele gezme gibi yaşantılarla kaynaşmış biçimde sunar. Örneğin "Bir Bütün Yaz"²⁰ adlı şiirinde şunları dile getiriyor:

"Tarlalarda tabîatın en şûh
İki mahlûku, yok, hayır, iki rûh

Gibi gezdik, ve bazı bir ağacın
Gölgesinde kamer kadar dalgın.

El ele, kaldık öyle mestâne...
Bazı leylek sizinle birlikte

Vahdet-âbâd olan o sahrâda
Leb be-leb bir hayât-ı rüyâda:

Ben şebâbın harâretiyle yanan
Başımı sînenizde mest, hayrân

Bırakırdım sükûn-ı sevdâya...
Âh o günler, o leyl-i pür-sevdâ!..."

Servet-i Fünûn şairlerinden Tefik Fikret'in de benzer anlayışta, benzer duygu ve durumları ifade eden "Seninle" adlı bir şiiri bulunmaktadır.

19. A.g.e.,s. 37.

20. A.g.e., s. 49

"Seninle gel, bu hıyâbân-ı vahdet-ârâmm
İlelebed koşalım sebzî-i zalâmında

Seninle gel, bu muattar harîm-i ilhamın
İlelebed kalalım zıll-ı ihtişamında ..."²¹

Cenap Şehabeddin de "Temâşâ-yı Hazân" adlı şiirinde:

"Gel bu gün de sükût ile güzelim
İhtizâr-ı hazânı seyr edelim:

Ey benim, ey hazan-likâ güzelim,
Bir dimağî vedâd ü re'fetle
Kalalım serbeser tabîatla"²²

demektedir. Görüldüğü gibi bu şiirlerin en belirgin ortak yönü, âşğın sevgiliyle tabiat ortasında aşkı saf bir duygu olarak yaşamalarıdır.

Türk şiirinde bu konu, Tanzimat döneminde başlamış olup, Servet-i Fünûn ve Fecr-i Atî dönemlerinde yaygın bir biçimde kullanılmıştır.

Tahsin Nahit, şiirlerine tabiat dekoru olarak genellikle çamlıkları ve denizi konu edinmiştir. Bunda Büyükada'da yaşamasının da önemli bir etkisi bulunmaktadır. "Dinle" adlı şiirindeki:

"Hükmü ver razıyım:
Büyükada'da
O muhît-i lâtf ü tenhâda,
Çamlı bir meşcerin denizlerle
Leb be-leb olduğu sevâhilde;"²³

mısralarıyla, "Yaz" adlı şiirindeki:

"Adanın çamlı, güzel sahili üstünde, zarîf
Bir güzel lâne-i sevda... Bu küçük köşk, bu latîf"²⁴

mısraları bu durumu ortaya koymaktadır.

Zaman olarak da genellikle akşam ve gece vakitlerine yer vermektedir. "Senden Uzak" şiirindeki:

21. Tevfik Fikret, *Rübâb-ı Şikeste*, Tanin Matbaası, İstanbul 1327, s. 136

22. Cenap Şehabeddin, *Cenap Şehabeddin'in Bütün Şiirleri* Hazırlayanlar: Mehmet Kaplan, İnci Enginün, Birol Emil, Nejat Birinci, Abdullah Uçman, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul 1984, s. 219.

23. Tahsin Nahit, *Rûh-ı Bî-Kayd*, Tanin Matbaası, İstanbul 1326, s. 63.

24. A.g.e. s. 85

"Gurûb-ı şemse kadar ben yavaş yavaş gezdim" ²⁵

ve "Söylesene" adlı şiirindeki:

"Bu şeb fakat, bu şeb âh ey melîke-i ahter"²⁶

mısralarıyla

"Kış Gecesi" şiirindeki:

"Bir kamersiz gece... Her yerde sükûnet, zulmet...
Bir karanlık gece, yıldızlar hep
Sanki ezhâr-ı zeheb"²⁷

gibi mısraları bu yargımızı destekler niteliktedir. Şair, "Senin Hayâlinle" adlı şiirinde:

"Yavaş yavaş seni sanki terennüm eyleyerek

Diyordu:

"Aşk ile tev'em tabiat"²⁸

diye ifade ettiği gibi, tabiatı aşk duygusuyla özdeşleştirerek onu özel bir biçimde ruhunun yansıdığı bir yer ve duygularını dile getirdiği bir araç olarak kullanmıştır. Dolayısıyla Tahsin Nahit, saf ve temiz aşk duygularını tabiat ve tabiatın da bu duyguya en elverişli unsurlarından yararlanarak dile getirmektedir.

Sonuç olarak genel bir değerlendirme yapacak olursak şunları söyleyebiliriz:

Tahsin Nahit, Fecr-i Atî topluluğunun bir üyesi olarak, kısa ömründe birçok şiir ve tiyatro eseri yazmış ve hayatını sanat ve edebiyata vakfetmiş bir sanatçısıdır. O da diğer Fecr-i Atî şairleri gibi İkinci Meşrutiyet döneminin getirdiği sanat ve estetik değerden uzak ve siyâsî konulu, bolca; âdeta fûrya halinde şiir yazma müptezelliğine bir tepki olarak "sanat şahsî ve muhteremdir" ilkesiyle yola çıkarak şiire, hâlis şiire hizmet etmeye çalışmıştır. Bunun yanında sosyal konulu bazı şiirleri de bulunmaktadır.

Ahmet Haşim, *Rûh-ı Bî-Kayd'ın* yayınlanması münasebetiyle Servet-i Fünûn dergisinde yazdığı bir yazıda Tahsin Nahit'i ilerisi için bir ümit olarak görür ve şöyle der:

25. A.g.e., s. 69

26. A.g.e.,s.79.

27. A.g.e., s. 101

28. A.g.e., s. 74

"Ve hassâsiyet-i müstakbeleyi ihzâr edecek olan gençlerin birisi ve en sevimlisi Tahsin Nahit'tir. Bence şimdilik eserden ziyâde sâhib-i eser büyük bir dikkate şâyandır. Zira bugünkü eseri ancak bir vaad, kıymetli bir vaad olabilir. Esirgeyeceğimiz takdîrât-ı müfritayı biz ona yarın için medyûnuz.

Rûh-ı Bî-Kayd'ı teşkil eden parçaların büyük bir kısmı devr-i tereddüd ve tecrübeye aittir. Bunlardan şairin şahsiyyet-i müm tâzesini aramayınız. Orada bilakis dünkü üstatların tesîrâtı ıyândır."²⁹

Daha sonraki şiirlerinde de Tahsin Nahit, özgün şair kişiliğini oluşturamayacaktır. Pek fazla orijinal duygu ve hayâllere sahip olmayan şair, derinliksiz, yüzeysel ve sanat gücü zayıf şiiriyle Fecr-i Atî edebî topluluğunda birinci derecede bir şair konumuna yükselememiştir. Ayrıca o, Türk şiirinde Mehmet Celâl'den sonra en belirgin ada şairlerinden birisi olarak anılmaktadır.

29. *Servet-i Fünûn*, C. 38, S. 981, 11 Mart 1326, s.291.